

OVAM.link

AFVAL-, BODEM- EN DUURZAAM MATERIALENBELEID
VOOR DE PROFESSIONAL

APRIL 2023 - N° 43

Minder gebruik en meer hergebruik van verpakkingen

4

Maak kennis met de
nieuwe administrateur-
generaal van de OVAM

10

Deskundig doorgelicht:
de lancering van het
asbestattest

20

Resortecs wint de
Henry van de Velde
Award voor Ecodesign

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

Vlaanderen
is materiaalbewust

Circulaire kruisbestuiving

Beste lezer,

Intussen draait 2023 op volle toeren en heb ik mijn draai gevonden in mijn nieuwe functie als administrateur-generaal van de OVAM (p. 4). Mijn verkenningsronde binnen de organisatie is achter de rug. Ik leerde veel enthousiaste, gedreven en ervaren medewerkers kennen die elk hun steentje bijdragen aan een leefbare en circulaire samenleving. En samen met hen wil ik daar graag mijn schouders onder zetten.

De OVAM heeft als beleidsmaker op Vlaams niveau trouwens al heel wat gerealiseerd op het vlak van bodem-, afval- en materialenbeheer en circulaire economie. Daarom is Vlaanderen een bron van inspiratie voor de Europese wetgeving op verschillende beleidsdomeinen. Een voorbeeld: de Europese Commissie is bezig met de wetgeving rond asbest. Die is geïnspireerd op onze aanpak om onder meer gebouwen te screenen en de resultaten daarvan te registreren in een asbestattest en op te slaan in een centrale databank (p. 10).

Daarnaast is België een Europese koploper in het gescheiden inzamelen en recycleren van verpakkingsmateriaal. Dat kan een invloed hebben op de herziening van de Europese verpakkingsrichtlijn (p. 15). Omgekeerd kan de nieuwe verpakkingsverordening ook de drijvende kracht zijn van een vernieuwd verpakkingsbeleid in Vlaanderen en bij uitbreiding in België. Met de Green Deal Anders Verpakt hebben we al een eerste initiatief genomen om verpakkingen te beperken.

Het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad in de eerste helft van 2024 zal een belangrijk moment zijn om de kruisbestuiving tussen het Vlaams en het Europees beleid te bestendigen en vooral te versterken. Want u leest het: samen komen we verder dan alleen en samen maken we morgen mooier.

Veel leesplezier!

WERNER ANNAERT
Administrateur-generaal van de OVAM

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur

Ine Wenmaekers

Redactieraad

Ine Wenmaekers, Jan Verheyen,
Liesbet Van Aceleyen, Raf Engels,
Annelies D'Hollander, Els Van Camp,
Pieter Vervinckt, Sofie Triest,
Kathleen Colaes, Nathalie Van Trier,
Fredrik Van Dijk

Redactieadres

OVAM, Stationsstraat 110,
2800 Mechelen, ovam.link@ovam.be

Foto's

Adobe Stock, OVAM, Karel Duerinckx,
Lieven Van Assche

Redactie en realisatie

www.wearepantarein.be

Wettelijk depotnummer

D/2023/5024/07

Oplage

3000 ex.

De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de OVAM. Gegevens uit dit magazine mag u overnemen mits de bron wordt vermeld. De OVAM en de bij deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden geen aansprakelijkheid voor gevolgen die zouden kunnen ontstaan uit het gebruik van in deze uitgave opgenomen informatie.

MEER WETEN?

De OVAM is geïnteresseerd in uw vragen, opmerkingen en suggesties.

Schrijf ons via

ovam.link@ovam.be

 facebook.com/ovam.be

 [@PersAtOVAM](https://twitter.com/PersAtOVAM)

 linkedin.com/company/ovam

INTERVIEW

- 4 De plannen van de nieuwe administrateur-generaal

CIRCULAIRE ECONOMIE

- 15 Beter omgaan met verpakkingen
- 20 Resortecs wint de Henry van de Velde Award Ecodesign

DUURZAAM MATERIALENGEBRUIK

- 10 De lancering van het asbestattest

A portrait of a middle-aged man with short brown hair, wearing black-rimmed glasses and a dark blue button-down shirt. He is smiling slightly and looking directly at the camera. The background is a blurred indoor setting with green foliage and a window.

DE PLANNEN
VAN DE NIEUWE
ADMINISTRATEUR-
GENERAAL
VAN DE OVAM

In oktober 2022 stelde de Vlaamse Regering Werner Annaert aan als nieuwe administrateur-generaal van de OVAM. In die functie zal zijn uitgebreide ervaring met afvalverwerking, recyclage en bodemsanering zeker van pas komen. Wat leidde hem tot hier en hoe ziet hij zijn rol en die van de OVAM?

“Mijn fascinatie voor de afvalproblematiek was er al vroeg. Ik ben een kind van de jaren zeventig en tachtig. In die tijd kwam er bijna elke week een of ander schandaal in het nieuws, vaak over een illegale stortplaats die ontdekt werd. Ik herinner me nog hoe eind jaren tachtig de zaak in het Waals-Brabantse Mellery losbarstte. Er kwamen toen gevaarlijke afvalstoffen in het grondwater terecht. In die tijd werd afval zomaar gedumpt of getransporteerd naar andere landen. Het was een puinhoop. Als tiener en later als volwassene trokken die verhalen mijn aandacht. Daaruit groeide een algemene bezorgdheid over de gezondheid van ons leefmilieu: zulke praktijken mogen we niet meer aanvaarden.”

“Die bezorgdheid bepaalde in grote mate mijn keuze om economie te studeren, met als specialisatie Europees recht. Ik wilde weten hoe de maatschappij in elkaar zit, en economie is de wetenschap die onderzoekt hoe mensen samenwerken en welvaart creëren. Je kunt het zien als creativiteit en werkkraft omzetten in een toegevoegde waarde. Om problemen als milieuhinder en de klimaatcrisis aan te pakken, zijn er fundamentele wijzigingen nodig in onze economie, daar ben ik van overtuigd. We moeten productieprocessen aanpassen, grondstoffen anders inzetten, andere producten op de markt brengen. Het is nodig om het probleem aan te pakken aan de bron.”

Na uw studies bent u meteen in de sector aan de slag gegaan.

“Zelfs mijn twee thesissen gingen over de afvalproblematiek, dus dat lag misschien wat voor de hand (*lacht*). Ik had functies bij lokale besturen, bij het Vlaamse Gewest, bij een federatie en in de privésector. In elke functie was overleg en samenwerking met de OVAM een constante. Ik kende hier dus al veel mensen dankzij al de meetings en de samenwerkingsprojecten. Nauwe samenwerking met diverse partners is de essentie van de OVAM. Dankzij mijn ervaring met verschillende partners heb ik wel wat zicht op wat er daar leeft. Dat kan wellicht helpen bij moeilijke onderhandelingen.”

“Daarom vind ik het belangrijk dat de OVAM echt in het veld staat. We mogen ons niet afzonderen in Mechelen. We moeten naar buiten, gaan kijken hoe een bedrijf of gemeente het in de praktijk doet, spreken met mensen die op het terrein werken. Dat betekent een stevige tijdsinvestering, maar ik ben ervan overtuigd dat die zal renderen. Het zal ons helpen om goede beslissingen te nemen op een efficiënte manier. De OVAM heeft er bewust voor gekozen geen operationele activiteiten op te starten, zoals eigen sorteercentra of ophalingen, maar dan loop je wel het risico dat het allemaal te theoretisch wordt. Dat kunnen we compenseren door op het terrein aanwezig te zijn.” ▶

► Hoe ziet u de rol van de OVAM?

“Aan de ene kant zijn we de bewaker van de gezondheid van ons leefmilieu en onze samenleving. We geven vorm aan het afvalstoffen-, bodem- en materialenbeleid. We voeren ook de controle op dat beleid uit via de vele erkenningen en attesten die we afleveren. Zo bewaken we de kwaliteit van de dienstverlening. En we laten ook zelf een deel van de bodemsaneringen uitvoeren.”

“Aan de andere kant stimuleren we ook anderen om bijvoorbeeld meer te recyclen of te hergebruiken en om andere productieprocessen op te zetten. Daarbij zijn heffingen om afval te verbranden of te storten een belangrijk instrument. Dat moedigt aan om minder materialen te gebruiken en ze opnieuw te gebruiken en te recyclen. Met die middelen gaan we drie uitdagingen aan. We helpen de circulaire economie te realiseren, we zorgen voor de bodem in al zijn vormen én we hebben een impact op de reductie van CO₂, wat cruciaal is om de klimaatverandering te bemeesteren.”

Op welke manier gaat u die uitdagingen aanpakken?

“We moeten in de eerste plaats behouden wat werkt. Veel zaken binnen de OVAM lopen al goed. Er is veel expertise aanwezig. Onze medewerkers zijn zich ervan bewust dat ze bijdragen aan maatschappelijk relevante thema's die geregeld het nieuws halen: zwerfvuil, statiegeld, saneringen ... Daar wil ik mee aan de slag en ik hoop nog meer zin voor initiatief te stimuleren. Iedereen moet durven dingen voor te stellen, ook al zijn ze niet altijd succesvol. Mee nadenken en durven te mislukken, daar is niks mis mee. Dat zie ik ook buiten de OVAM. Onlangs sprak ik met Resortecs, de winnaar van de Henry van de Velde Award voor Ecodesign by OVAM (zie *backcover, red.*). Dat zijn jonge mensen die nu met grote bedrijven aan de tafel zitten omdat ze overtuigd zijn van hun zaak en initiatief nemen. Je voelt dat steeds meer bedrijven naar oplossingen zoeken, erover praten, doordrongen zijn van de noodzaak. Dat stemt mij hoopvol.”

“De bezorgdheid over onze omgeving groeit, en dat kan ons alleen maar helpen. Door de discussies over PFAS en asbest ontstaat er meer alertheid voor mogelijke verontreiniging en dus een breder draagvlak voor een aanpak aan de bron. Maar we moeten ook beseffen dat we in een regio wonen met een industriële geschiedenis, waar verontreinigende activiteiten plaatsvonden. Dat heeft ons een zekere welvaart opgeleverd, maar we wonen niet in een ongerept natuurgebied. Daar moeten we voor een stuk mee leren leven. Als we gaan voor honderd procent zuiver, komen we tot grote stilstand. Een goed voorbeeld zijn de oude stortplaatsen die we opnieuw in gebruik nemen. Als we die goed onderzoeken en het nodige doen, vinden we perfect veilige invullingen. De naam ‘stortplaats’ mag ons niet afschrikken.”

“Het is een evenwichtsoefening. We mogen zeker de bezorgdheid van de mensen niet minimaliseren. Voor bewoners gaat het om hun gezondheid en die van hun gezinsleden. De vragen die ze stellen zijn terecht. Wij moeten die serieus nemen. Tegelijk moeten we durven te zeggen waar het op aankomt: er is een geschiedenis, maar het nodige is gebeurd om terreinen veilig te maken. Er zullen altijd twee partijen zijn: zij die het altijd nog strenger willen en zij die het allemaal overroepen vinden. Het is aan ons om aan de hand van grondig onderzoek de werkelijke risico's op een correcte manier in te schatten en dat objectief te onderbouwen. En die beslissing moeten we kunnen en willen verdedigen.” ▶

“Het is aan ons om aan de hand van grondig onderzoek de werkelijke risico's op een correcte manier in te schatten en dat objectief te onderbouwen.”

Werner Annaert, OVAM

Van links naar rechts: Danny Wille (adjunct-directeur-generaal), Christof Delatter (afdelingshoofd Strategie- en Beleidsondersteuning), Ann Cuyckens (afdelingshoofd Bodembeheer), Werner Annaert (administrateur-generaal) en Luc Goeteyn (afdelingshoofd Afval- en Materialenbeheer)

► **Waar ziet u opportuniteiten voor de OVAM?**

“Op Vlaams niveau kan de OVAM nog veel winnen bij een sterkere samenwerking met onder meer VLAIO. Vlaanderen staat sterk op het vlak van innovatie. Dat is het kerndomein van VLAIO in de brede zin. Wij willen innovatie in onze sector verder ontwikkelen. We zijn dus natuurlijke partners. Op federaal niveau is onze samenwerking met de overheid rond productbeleid heel belangrijk. We willen problemen aan de bron aanpakken. Soms betekent dat bepaalde producten weren van de markt, en daarvoor hebben we het federale niveau nodig. Die samenwerking is er al, ik wil daar nog meer op inzetten.”

“Er komt nu in ijlt tempo meer Europese regelgeving bij. Die is zeker een katalysator voor verduurzaming. Dat merk je in gesprekken met bedrijven en lokale besturen. Over afval heeft Europa al een uitgebreid

beleid uitgewerkt. Ik hoop dat het dat nu zal doen rond bodemkwesties en zich niet beperkt tot sanering, maar ook werk zal maken van bodemzorg en -bescherming. Zowel de OVAM als Vlaamse bedrijven hebben alvast veel expertise waarop de Europese beleidsmakers kunnen rekenen. Onze ervaring kan heel nuttig zijn voor andere regio's. Kijk maar naar wat we de voorbije twintig jaar bereikt hebben op het vlak van bodemsanering. Onze steden zagen een enorme vooruitgang, en veel verontreinigde sites zijn gesaneerd en opnieuw in ontwikkeling gebracht. Daarvoor hebben we een sterk brownfieldbeleid opgezet met onze partners. Dat is een mooi voorbeeld van goede regelgeving, van de expertise die we op maat inzetten en van de resultaten die we daarmee bereiken. Daar mogen we zeker trots op zijn. Misschien zijn we dat te weinig. Ik zie veel knappe initiatieven en positieve reacties. Die wil ik intern graag meer onder de aandacht brengen en delen met collega's en partners. Wat wij doen, mag gezien worden.”

“Europese regelgeving is zeker een katalysator voor verduurzaming. Dat merk je in gesprekken met bedrijven en lokale besturen.”

Werner Annaert, OVAM

DESKUNDIG DOORGELICHT: DE LANCERING VAN HET ASBESTATTEST

Sinds 23 november 2022 is een asbestattest verplicht bij de overdracht van een pand gebouwd voor 2001. Hoe verliepen de eerste maanden? En hoe zal het attest bijdragen aan het doel van een asbestveilig Vlaanderen in 2040?

‘Vlaanderen asbestveilig in 2040’, wat betekent dat? Niet dat alle asbest weg is tegen die tijd, maar wel de toepassingen die een verhoogd risico vormen. Materialen waarin asbestvezels niet hechtgebonden zitten of kunnen loskomen door slijtage, moeten we prioritair verwijderen. Maar ook met asbesthoudende materialen die geen onmiddellijk risico vormen, moeten we voorzichtig omspringen, zeker bij renovatie of sloop. In beide gevallen is het dus belangrijk dat we goed weten waar er asbest aanwezig is. Daarom is een asbestattest nu verplicht voor elke overdracht van een gebouw dat dateert van voor 2001, het jaar waarin asbest verboden werd in België.

Om het asbestattest te verkrijgen, laat de eigenaar een niet-destructief onderzoek uitvoeren door een gecertificeerde asbestdeskundige. De resultaten van het onderzoek komen terecht in een centrale databank. Zijn de gegevens volledig ingevuld, dan levert de OVAM het asbestattest af als onderzoeksverslag. Het asbestattest is geschreven op maat van elke particuliere eigenaar maar bevat ook de nodige informatie voor professionals.

“De invoering van een nieuw instrument, zoals het asbestattest, is altijd een uitdaging”, zegt **Sven De Mulder, teamverantwoordelijke Asbestafbouwbeleid bij de OVAM**. “Daarom zijn we vroeg gestart met een voorbereidend traject waarin we sectorfederaties en stakeholders betrokken, zoals makelaars, notarissen en asbestdeskundigen. Zo konden zij tijdig en stapsgewijs hun leden informeren. De burgers informeerden we onder meer met onze campagne ‘Eerlijk Huis’ in het voorjaar van 2022. De databank, het risicomodel en het inspectieprotocol stelden we op in samenspraak met experts uit de sector.”

Hoe verliep de opstart?

De Mulder: “Een lancering blijft altijd spannend, hoeveel je ook test en probeert te anticiperen op problemen. Je hebt niet alles zelf in handen. Zo zagen we dat mensen hun verkoop nog probeerden af te ronden voor 23 november, zodat er geen asbestattest nodig zou zijn. Maar als dat net niet lukte, was een inventarisatie meteen daarna dringend. De asbestdeskundigen hadden dus vaak

“De lancering van een nieuw instrument, zoals het asbestattest, is altijd een uitdaging en blijft altijd spannend.”

Sven De Mulder, OVAM

een lege agenda tot de 23ste, en nadien werden ze plots overstelpt met aanvragen. Uiteindelijk hadden we wel voldoende gecertificeerde asbestdeskundigen, maar een deel van de capaciteit bleef onbenut. Makelaars hadden vaak al contracten met bestaande keuringsinstanties, die bijvoorbeeld ook het energieprestatiecertificaat (epc) of de elektrische keuring afleveren, en vonden niet meteen hun weg naar andere aanbieders. We startten toen een wekelijkse oproep naar asbestdeskundigen die wel nog ruimte hadden, vaak de kleinere organisaties of zelfstandigen. Op basis daarvan publiceerden we een lijst met beschikbare asbestdeskundigen. Dat heeft veel geholpen om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Na de kerstvakantie was het probleem helemaal van de baan. We zijn dus tevreden met hoe de opstart is verlopen.”

Joris Kiekens, asbestdeskundige bij WEEST: “Zo heb ik het ook ervaren. Het was even bijbenen om alles te kunnen inplannen, maar dat was tegen januari achter de rug. Het asbestattest is pas nodig bij de ondertekening van het compromis, in tegenstelling tot bijvoorbeeld het epc. Ik zou aanraden om het asbestattest al te voorzien wanneer een potentiële koper het huis bezoekt. Verder is het verplicht bij schenkingen, maar niet iedereen was daarvan op de hoogte. Dat zorgde even voor een ▶

- ▶ groter aantal asbestattesten die er moesten liggen voor de akte datum, maar al bij al liep het vlot. Ik had een goede samenwerking opgezet met het lab dat de staalnames analyseert, waardoor de resultaten altijd vrij snel beschikbaar waren. De centrale database waarin wij onze resultaten invoeren, werkte goed van in het begin. Nu is het zaak om die database verder uit te bouwen.”

Waarom gebruikt de OVAM een centrale databank om de asbestattesten uit te reiken?

De Mulder: “Die centralisatie heeft verschillende voordelen. Zo kunnen we makkelijker bewaken dat alle asbestdeskundigen op dezelfde manier inspecteren en rapporteren. Het geeft ons controle over de tekst en de vormgeving van het asbestattest zelf. We werkten

”Het is onvoorstelbaar in hoeveel toepassingen asbest verwerkt zit. Het gaat zeker niet alleen over bouwmaterialen.”

Joris Kiekens, WEEST

samen met gedragswetenschappers om er een toegankelijk document van te maken. Een particuliere eigenaar zonder voorkennis moet op basis van het asbestattest kunnen inschatten wat veilig is, welke werken hij zelf kan uitvoeren en waarvoor er een erkend asbestverwijderaar nodig is. Voor de OVAM is de database een enorm waardevolle bron van informatie. We zijn nu bezig met de ontwikkeling van een dataplatform om al die informatie makkelijk te consulteren. Zo kunnen we gericht becijferen hoe groot een probleem is, welke doelgroepen bepaalde knelpunten ervaren en waar we extra ondersteuning kunnen bieden. Het geeft ons ook de mogelijkheid om de beleidsvoortgang te rapporteren aan de bevoegde minister of aan de Vlaamse Regering. De Europese Commissie bekijkt nu wetgeving rond asbest die heel sterk geïnspireerd is op onze aanpak, onder meer om gebouwen te screenen en een centraal register te beheren. Dankzij de informatie in de databank gaat onze kennis over het voorkomen van asbest er ook op vooruit, zowel over de verspreiding als over het type van toepassingen. We kennen al ruim 3500 mogelijke toepassingen, maar we vinden er nog steeds nieuwe waar we het niet hadden verwacht.”

Kiekens: “Daar kan ik van meespreken. Het is onvoorstelbaar in hoeveel toepassingen asbest verwerkt zit. Het gaat zeker niet alleen over bouwmaterialen. Onlangs zag ik een kruisbeeld hangen gemaakt uit materiaal dat verdacht veel leek op het asbesthoudend materiaal in lambriseringen. Dus heb ik een staal genomen en er zat wel degelijk asbest in. Nog een toepassing waar veel mensen van opkijken, is de

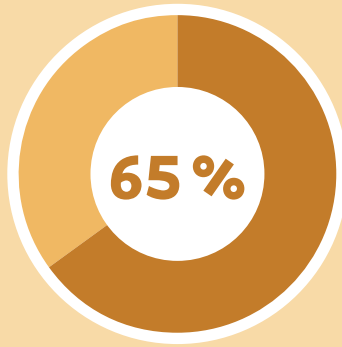
geluidsisolatie onder de gootsteen in de keuken. Het gaat om een zwart plaatje dat asbesthoudend kan zijn, vooral in oude keukens. Als gecertificeerde asbestdeskundige inspecteren we de volledige woning, zowel binnen als buiten, dus ook de tuin. Soms is heel het huis asbestveilig maar werd het tuinpad aangelegd met resten van asbesthoudende golfplaten. Het is dus nodig om altijd grondig te werk te gaan. Daarom vind ik het belangrijk om meer dan één rondgang te doen en voldoende stalen te nemen. Het is zaak om een kwalitatief asbestattest af te leveren, zodat het voor koper en verkoper duidelijk is wat asbesthoudend is maar evengoed wat zeker niet asbesthoudend is. Ik weet op voorhand nooit wat ik zal aantreffen, maar het bouwjaar is wel al een indicatie. In een huis uit de jaren zestig of zeventig dat nog niet gerenoveerd werd, is er nu eenmaal meer werk dan in een huis uit de jaren negentig.”

Wat kan een eigenaar doen om de inventaris vlot te laten verlopen?

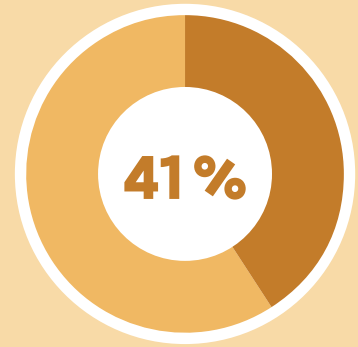
Kiekens: “Goede documentatie kan een grote hulp zijn. Als je de bouwplannen hebt, leg die dan zeker klaar. Hetzelfde geldt voor onder meer facturen, foto’s en vergunningen van renovaties. We mogen zeker geen aannames doen, maar een grondige documentatie is een goede leidraad. Zorg er verder voor dat alle ruimtes inspecteerbaar zijn. Het hoeft niet kraaknet te zijn, maar als een ruimte niet toegankelijk is, moeten we terugkeren. We maken wel een onderscheid tussen ruimtes die op korte of op lange termijn ontoegankelijk zijn. Een deur die op slot is, is een probleem op korte termijn en geen reden om niet te

IN DE EERSTE **3** MAANDEN SINDS DE INVOERING VAN HET ASBESTATTEST

40 126
attesten

asbest aangetroffen

ingrepen nodig voor een
asbestveilige toestand

Meest voorkomende asbesttoepassingen

- ▶ controleren. Een kruipkelder lager dan 1,5 meter beschouwen we als ontoegankelijk op lange termijn en hoeven we niet te controleren.”

“Mensen maken zich soms zorgen over beschadigingen bij de staalnames. In het inspectieprotocol van de OVAM, dat iedereen online kan raadplegen, is beschreven van welke materialen de asbestdeskundige verplicht een staal moet nemen. Maar wij gaan bijvoorbeeld bij pleisterwerk geen gat maken op ooghoogte in het midden van de muur. Ik zoek ergens een hoekje achterin, een bestaande beschadiging, een stopcontact dat minder goed is afgewerkt. Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen een destructief en een niet-destructief onderzoek. Voor een asbestattest gaan we uit van een niet-destructief onderzoek. We zullen dus geen valse wanden openbreken om te kijken of er een afvoerbuus verborgen zit.”

Hoe ziet de verdere timing van het asbestafbouwbeleid eruit?

De Mulder: “Als je nu een appartement in een collectief gebouw verkoopt, moet je nog geen asbestattest hebben voor de gemeenschappelijke delen. Zo willen we syndici en verenigingen van mede-eigenaars wat meer tijd geven om het in orde te brengen. Vanaf 25 mei 2025 is dat wel verplicht. De eerste tussentijdse doelstelling is dat tegen 2032 elke eigenaar van een gebouw van voor 2001 over een asbestattest beschikt, ongeacht of er een verkoop gepland is. Tegen 2034 willen we de meest prioritaire toepassingen weg hebben. Het gaat dan over bijvoorbeeld asbestcement in de buitenschil zoals daken, gevelbekleding en rookgaskanalen. Dat is een groot volume van het asbestpassief en uit onderzoek blijkt dat het verweert. Asbestvezels die initieel veilig gebonden zaten,

kunnen dus in de loop der jaren loskomen. Daarom mag je een asbestdak niet ontmossen, reinigen of er zonnepanelen op leggen. Je mag ook geen constructies, zoals een reclamepaneel, plaatsen op gevels met asbestleien. Tegen 2040 moet Vlaanderen asbestveilig zijn: er mogen dan enkel nog toepassingen overblijven waarin het asbest hechtgebonden en in goede staat is. We sporen ook samen met het doel om tegen 2050 elk gebouw energieneutraal te maken. Op basis van het asbestattest weet een eigenaar waar asbest aanwezig is en kan hij het laten wegnemen bij een renovatie die tegelijk de energieprestatie verbetert. We staan voor een enorme renovatiegolf en slaan dan best twee vliegen in één klap.”

Meer weten?

In aflevering 2 van onze podcast [Planeet Circul'air](#) hebben we het uitgebreid over asbest.

In daken kan asbest voorkomen in roofing, menuiserie onderdakplaten en leien van asbestcement.

Schakelaars kunnen asbesthoudend bakeliet bevatten.

BETER OMGAAN MET VERPAKKINGEN: MINDER GEBRUIK, MEER HERGEBRUIK

Al zijn we ons veel bewuster van de negatieve gevolgen van de wegwerpcultuur, toch bleef de hoeveelheid eenmalige verpakkingen de voorbije tien jaar toenemen. In 2020 ging het in België zelfs om een stijging van 4,6 %. Om verpakkingen te vermijden en aan te zetten tot hergebruik, komt er nu een herziening van de Europese verpakkingsrichtlijn. Intussen loopt de Vlaamse Green Deal Anders Verpakt, waarmee we zoeken naar praktische oplossingen.

De nieuwe Europese verpakkingsverordening *unpacked*

Een effectbeoordeling van de Europese Commissie voorspelt dat de uitstoot van broeikasgassen door de verpakkingsindustrie in Europa met 93 miljoen ton CO₂ per jaar zal toenemen tegen 2040, tenminste als we nu geen actie ondernemen. Daarom wil de Commissie de bestaande verpakkingsrichtlijn grondig herzien. Dat moet helpen om de doelstellingen van de Europese Green Deal te halen, zoals de nettonuluitstoot van broeikasgassen tegen 2050.

Deze verpakkingsrichtlijn bestaat sinds 1994 en werd in 2018 een eerste keer herzien. Nu stelt de Europese Commissie een grondige revisie voor om het verpakkingsafval tegen 2040 met 15 % te doen dalen ten opzichte van 2018, en dat per persoon en per lidstaat. Hoe wil Europa dat aanpakken? Er komen maatregelen om verpakkingsafval te vermijden en te verminderen, om hergebruik te bevorderen en om ervoor te zorgen dat verpakkingen tegen 2030 recycleerbaar zijn.

Herziening van de Europese verpakkingsrichtlijn

Een herziening is nodig om de doelstellingen van de Europese Green Deal & het Europees Actieplan Circulaire Economie (CEAP) te behalen.

Waarom?

van het afval in de oceanen bestaat uit verpakkingen

meer verpakkingsafval in de EU in de voorbije 10 jaar

verpakkingsafval per inwoner van de EU in 2020

Belangrijkste interventiegebieden

alle verpakkingen verplicht recycleerbaar tegen 2030

verplichte normen voor gebruik gerecycleerd materiaal

gebruik van zorgwekkende stoffen minimaliseren

15% meer verpakkingspreventie tegen 2040

verbod op overbodige verpakkingen

hergebruik en navulling aanmoedigen

statiegeldsysteem tegen 2029 voor drankflessen en blikjes

uniforme Europese labels op verpakkingsmateriaal en afvalrecipiënten

oplopende recyclagedoelstellingen vanaf 2025

Duurzamere verpakkingen

Preventie en hergebruik

Afvalbeheer

“De nieuwe verpakkingsverordening kan de drijvende kracht zijn achter een vernieuwd verpakkingsbeleid in Vlaanderen en bij uitbreiding in België. Zo kunnen we onze inzamel- en recyclageprestaties combineren met ambitieuze doelstellingen voor preventie, hergebruik en gerecycleerde materialen”

Pieter Vervinckt, OVAM

Pieter Vervinckt, beleidsmedewerker Internationaal beheer bij de OVAM:

“Het voorstel van de Europese Commissie is ambitieus, zowel in omvang als in reikwijdte. Met 65 artikelen, 12 hoofdstukken en 13 bijlagen bestrijkt het de volledige waardeketen van verpakkingen. Er gelden rechtstreekse verplichtingen voor zowel producenten als lidstaten (zie *infografiek*). Zo zullen onder meer e-commercebedrijven ervoor moeten zorgen dat ze de lege ruimte in verpakkingen tot een minimum beperken als ze hun pakjes verzenden. Andere soorten verpakkingen worden verboden. Het gaat dan bijvoorbeeld om de kleine shampooflesjes die je krijgt in hotels en om de folies rond drankblikjes in de supermarkt. Europa wil ook dat er geharmoniseerde pictogrammen komen op zowel verpakkingen als afvalrecipiënten.”

Europa stimuleert Vlaanderen

“De nieuwe verpakkingsverordening kan een duurzame impuls geven aan het bestaande verpakkingsbeleid in Vlaanderen en bij uitbreiding in België”, meent Vervinckt. “Zo kunnen we onze hoge inzamel- en recyclageprestaties combineren

met ambitieuze doelstellingen voor preventie, hergebruik en gerecycleerde materialen. We zijn al goed in inzameling en recyclage, maar een doelstelling rond preventie en hergebruik hadden we nog niet geformuleerd. Europa maant ons bovendien aan om werk te maken van statiegeld op plastic flessen en blikjes. Vanaf 2029 zal er immers een Europese verplichting gelden.”

Ook in Europese dossiers zet de OVAM in op de betrokkenheid van haar stakeholders. “Uiteraard nemen we de tijd om goed te luisteren naar wat onze stakeholders vinden. Sommigen zijn bezorgd over het verplicht composteerbaar maken van koffiecapsules. Momenteel verloopt de inzameling daarvan via de blauwe zak voor materiaalrecyclage. Belanghebbenden vragen ook voldoende garanties voor de vergistbaarheid van verpakkingen die in de toekomst composteerbaar moeten zijn”, aldus Vervinckt.

Vechten voor onze voorsprong

Het voorstel wordt momenteel besproken in de werkgroep Leefmilieu van de Raad van de Europese Unie (*hierna: Raad*), waarin de 27 lidstaten vertegenwoordigd

zijn. De OVAM is aangeduid om het Vlaamse standpunt te bepalen. Dat Vlaamse standpunt geeft voeding aan het Belgische standpunt, want in de Raad spreekt niet Vlaanderen maar België. Uiteindelijk moeten alle 27 lidstaten tot een gemeenschappelijke positie komen.

De onderhandelingen in de Raad vormen een uitdaging, weet **Elizabeth Cazaerck, beleidsmedewerker Internationaal beheer bij de OVAM:** “Niet elke lidstaat staat even ver op het vlak van afval- en materialenbeleid. België is een Europese koploper in het gescheiden inzamelen en recycleren van verpakkingsmateriaal. Als we ons op één lijn moeten zetten met een grootste gemene deler onder de lidstaten, bestaat het risico dat

Elizabeth Cazaerck, OVAM

we ons ambitieniveau niet mogen aanhouden. Daarom vinden we dat de nieuwe Europese wet voldoende ruimte moet laten om eigen accenten te leggen. We mogen onze voorsprong op het gebied van duurzaam afvalbeheer niet volledig laten verpakken in Europese compromissen.”

Belgische accenten: nu of nooit

Hoelang de onderhandelingen zullen duren, valt moeilijk in te schatten. Wellicht zitten we in een cruciale fase als België op 1 januari 2024 het EU-voorzitterschap overneemt van Spanje. Cazaerck: “Tijdens ons voorzitterschap vinden er bovendien Europese verkiezingen plaats, in mei 2024. Daardoor is er mogelijk veel druk om bepaalde dossiers nog snel af te werken en om andere dossiers net over te hevelen naar de volgende legislatuur. Het is dus koffiedik kijken wanneer de herziening beklonken zal zijn. De voorzitter van de Raad

heeft de taak om te bemiddelen en snel tot een consensus te komen. Neutraliteit is daarbij een belangrijke eigenschap. De accenten die we in dit dossier willen leggen, moeten we dus nu leggen.”

De Green Deal Anders Verpakt: 1 jaar later

Ook Vlaanderen levert inspanningen om verpakkingen te beperken. In maart 2022 ondertekenden 80 bedrijven de Vlaamse Green Deal Anders Verpakt. Nu, 1 jaar later, staat de teller op zo'n 100 bedrijven. Bovendien krijgen 6 innovatieve projecten financiële steun van samen 600 000 euro voor de verdere ontwikkeling van hun herbruikbare verpakkingen.

Om duurzamer om te springen met grondstoffen focussen de

initiatiefnemers van de Green Deal op het vermijden en hergebruiken van verpakkingen. Het gaat om de Vlaamse Regering, Fevia Vlaanderen, VIL, Comeos, DETIC en de OVAM.

Cecilia Vertongen van het team Lokaal materialenbeheer van de OVAM: “In deze Green Deal willen we de focus verleggen van meer inzamelen en recycleren naar meer aandacht voor andere distributie- en consumptiemodellen. We richten ons op anders verpakken en op minder eenmalige verpakkingen. Dat heeft ook een kleinere milieupact tot gevolg.”

Afgestemde schakels

“In dit opstartjaar hebben we ons toegelegd op verbinding en kennisdeling bij bedrijven. We zetten volop in op een ketenbenadering, en we vinden het dan ook prachtig om te zien hoe verschillende schakels uit de distributieketen samenwerken”, aldus Vertongen.

DEZE PROJECTEN KRIJGEN FINANCIËLE STEUN DANKZIJ GREEN DEAL ANDERS VERPAKT

IVAGO lanceert **Kombak** met de steun van Stad Leuven en Recycling Netwerk Benelux. Dat is een circulaire keten voor herbruikbaar cateringmateriaal voor afhaal- en bezorgmaaltijden in Gent en Leuven. Hun visie? Transitie komt er enkel door een ketenaanpak waarbij alle schakels op elkaar afgestemd zijn. Dat houdt in: het materiaal zelf, het transport, de retour, de afwas ...

Smartmat en Red-use bundelen hun krachten voor hun **Reusable Packaging System** (RPS). Smartmat schakelt voor de Foodbag-maaltijdboxen over van kartonnen dozen naar een herbruikbare verpakking. Samen met Red-use zetten ze stromen op om de herbruikbare verpakkingen te verwerken. Zo slagen ze erin om jaarlijks 250 ton minder karton te verbruiken.

Pizza Re-Imballaggio is de welluidende naam van het project van Mivas en Avamoplast. Samen komen ze met een herbruikbare pizzadoos. Jaarlijks worden er wereldwijd 4 miljard kartonnen pizzadozen weggegooid, en die zijn moeilijk te recyclen wegens te vuil en te vettig.

Tijdens heel wat evenementen die dit eerste jaar georganiseerd werden, konden bedrijven netwerken en hun licht opsteken over specifieke thema's. Daaruit vloeiden veel partnerschappen voort. Een maatwerkbedrijf werkt bijvoorbeeld samen met een verpakingsbedrijf en een IT-dienstverlener. Intussen zijn er 80 projecten opgestart die inzetten op verpakkingen vermijden en hergebruiken, met uitwerking in Vlaanderen en de ambitie om hun activiteiten uit te breiden.

Centen voor zes projecten

De Green Deal Anders Verpakt focust op een fundamentele shift naar andere distributie- en consumptiemodellen, wat innovatie met zich meebrengt. Om dat te stimuleren, lanceerde de Stuurgroep, die bestaat uit vertegenwoordigers van alle initiatiefnemers, in juni 2022 een oproep voor beloftevolle projecten die een duwtje in de rug konden gebruiken. Uit 23 projecten

selecteerde de vakjury 6 gegadigden voor financiële steun van in totaal 600 000 euro. Het gaat om herbruikbare verpakkingen voor delivery- en takeawaymaaltijden en hervulsystemen in de supermarkt.

De beslissende factoren? “De voorkeur ging uit naar projecten die systemische knelpunten wegwerken. Dat is bijvoorbeeld de infrastructuur voor inzamelsystemen die nog niet bestaat. Ook houden onvoldoende zekerheden bedrijven en investeerders tegen om het bestaande businessmodel om te gooien. Daarnaast was de vraag belangrijk of het project op grote schaal uitrolbaar is. Tot slot moest het project innovatief zijn en een maatschappelijk en economisch voordeel opleveren. Het bleek een moeilijke keuze, met veel projecten van hoge kwaliteit. Daarom blijven we zoeken naar financieringsmiddelen om nog meer projecten steun te bieden.”

“Het is prachtig om te zien hoe verschillende schakels uit de distributieketen samenwerken”

Cecilia Vertongen, OVAM

Met een **hervulconcept voor detergents** slaan Ecover en Delhaize de handen in elkaar. Klanten kunnen in de supermarkt hun verpakking bijvullen op een snelle manier en zonder gemors. Geen last voor de retailer dus. Op die manier hopen Ecover en Delhaize een schaalbare en rendabele businesscase te maken en nog meer retailers te inspireren.

BAVET en Deliveroo creëren samen **herbruikbare verpakkingen voor delivery en takeaway**. Ze willen het aantal wegwerpverpakkingen verminderen en daarmee ook de CO2-uitstoot die de verwerking veroorzaakt. Daarnaast denken ze een goed werkend logistiek systeem en een gepast verdienmodel uit. Bovendien willen ze zorgen voor meer bewustwording, waardoor het gedrag van de consument verandert.

Borro is een samenwerking tussen Homegrown Ventures en DeSter. Het gaat om een herbruikbaar verpakkingssysteem voor takeaway- en deliverymaaltijden. Het doel? De overgang van eenmalige naar herbruikbare verpakkingen zo laagdrempelig mogelijk maken. De makers zetten in op een cashloos statiegeldsysteem, een uitgebreid netwerk van inzamelpunten, de onderlinge uitwisseling van verpakkingen tussen restaurants en een flexibel digitaal systeem.

RESORTECS WINT DE HENRY VAN DE VELDE AWARD ECODESIGN

Op 7 februari won het Brusselse bedrijf Resortecs de Henry van de Velde Award voor Ecodesign by OVAM. De diverse Henry van de Velde Awards bekronen jaarlijks Vlaamse ontwerpers, producten, bedrijven en projecten die met hun design een positieve impact hebben op de samenleving, het milieu en de economie.

Kleren recyclen is niet simpel. Niet-recycleerbare onderdelen zoals knopen, ritsen, etiketten en elastiekjes moet je met de hand verwijderen. Dat dure en inefficiënte proces houdt heel wat kledingmerken tegen om circulair te gaan. Daarom ontwikkelde Resortecs twee oplossingen: Smart Stitch™ en Smart Disassembly™. Het gaat om naaigarens die smelten bij hoge temperaturen (150 tot 200 °C) en om industriële ovens die automatisch tonnen kledingstukken met die oplosbare garen uit elkaar halen en sorteren. Daarna kunnen partnerbedrijven oud textiel tot nieuw textiel recyclen.

Cédric Vanhoeck, co-founder & CEO: "Als we een jeans als voorbeeld nemen, resulteert het gebruik van onze technologie vóór recyclage in 50 % minder CO₂-uitstoot, 98 % minder waterverbruik en 80 % minder afval in vergelijking met de verbranding van die jeans, wat doorgaans gebeurt. We zijn dus enorm trots op onze uitvinding. En de toekomst wordt nog beter: nu verwerken we een halve ton kleren per dag, maar begin 2024 wordt dat maar liefst één ton per uur."